

CENTRE D'ARQUEOLOGIA D'AVINGANYA

Seròs (El Segrià)

On és?

El Centre d'Arqueologia d'Avinganya es troba a la comarca del Segrià, a dos quilòmetres al sud de Seròs. La seva situació és privilegiada i ofereix la possibilitat de conèixer una zona molt atractiva, com és la subcomarca del Baix Segre, que val la pena descobrir. La part final de la vall del Segre es caracteritza per estretir-se considerablement fins arribar a la confluència amb el Cinca, l'Aiguabarreig, i finalment desembocar a l'Ebre, prop de Mequinensa; també destaquen els pantans d'Utxesa i de secà. Tota aquesta zona és presidida per l'elevació culminant del Segrià: el Montmeneu (493,9 m).

Als dos costats de la vall s'hi troben nombrosos jaciments arqueològics, que abracen una cronologia que va des de l'edat del Bronze fins a època moderna.

Durant la guerra civil, concretament des d'abril de 1938 i fins al gener de 1939, el Segre fou front entre l'exèrcit republicà i el franquista. Encara resten testimonis de trinxeres i nius de metralladores.

No hem d'oblidar tampoc la veïna zona aragonesa del Baix Cinca, la qual conta també amb importants mostres de patrimoni històric.

Vista aèria de l'Aiguabarreig
Segre-Cinca

Vista del Montmeneu

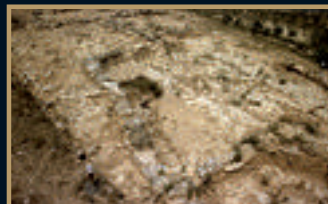
Mapa situació jaciments

1. Gebut (Soses)

2. Solibernat (Torres de Segre)

3. Genò (Aitona)

4. Carretelà (Aitona)

5. Basílica del Bovalar (Seròs)

6. Necròpolis de Roques de Sant Formatge (Seròs)

7. La Serra del Calvari (la Granja d'Escarp)

8. Punta del Calvari (la Granja d'Escarp)

9. Barranc de Sant Jaume (la Granja d'Escarp)

10. La Vall de Canà (la Granja d'Escarp)

11. Ermita de Carrassumada (Torres de Segre)

12. Sant Joan de Carretelà (Aitona)

13. Ermita Sant Jaume (la Granja d'Escarp)

14. Capella de Sant Gaietà (Aitona)

15. Cova del Pare Palau (Aitona)

16. Castell d'Aitona

17. Palau Montcada (Seròs)

18. Torre dels Moros (Seròs)

19. Monestir d'Escarp (Massalcoreig)

20. Vil·la Fortunatus (Fraga)

21. Torre dels Frares (Fraga)

22. Castell de Torrent de Cinca

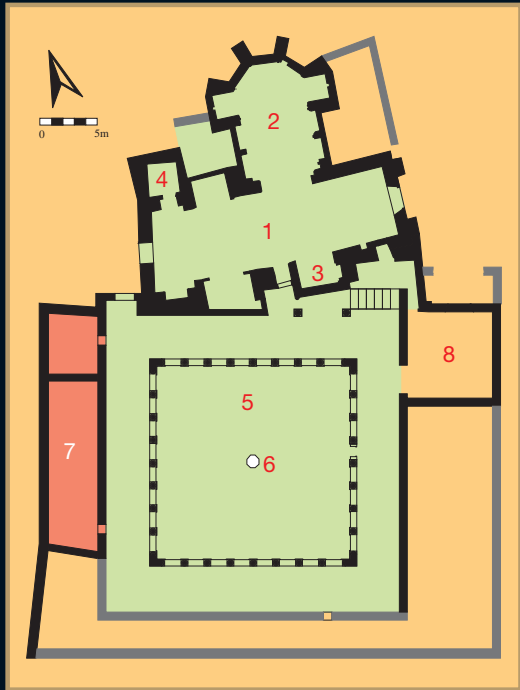

23. Castell de Mequinensa

Què és el Centre d'Arqueologia d'Avinganya?

L'any 1996 la Junta Rectora de la Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida (IEI) constituïa formalment el Centre d'Arqueologia d'Avinganya, el qual està adscrit al Servei d'Arqueologia de la Fundació. Tres anys abans, però, ja s'havien començat a desenvolupar, de manera experimental, la majoria de les funcions previstes per al Centre, les quals bàsicament giren entorn de l'objectiu de divulgar l'activitat arqueològica i convertir-se en una autèntica escola d'arqueologia.

Com a complement ideal de l'ensenyament de l'Arqueologia es realitza la visita de l'entorn arqueològic d'Avinganya que contempla un ampli ventall de jaciments que van des del paleolític fins a l'actualitat. Aquesta riquesa històrica existent a la subcomarca del Baix Segre la converteix en una de les zones de Catalunya amb més densitat de patrimoni arqueològic, però l'interès cultural i paisatgístic de la zona no és gairebé conegut, recordem que a 4 km. hi ha l'Aiguabarreig, i per tant, la seva promoció forma part del treball a desenvolupar per part del Centre d'Arqueologia d'Avinganya.

1. Església 2. Capella de Ntra. Sra. del Remei 3. Capella del Sant Crist 4. Campanar 5. Claustre 6. Cisterna 7. Dependències monàstiques 8. Torre islàmica?

■ Espai visitable ■ Espai residencial
■ Espai arqueològic □ Murs conservats
■ Murs testimoni

Vista nocturna d'Avinganya

Muntatge audiovisual (1996-2007)

Cripta arqueològica

Maquetes de l'evolució d'Avinganya

Què ha estat Avinganya?

Les primeres referències històriques ens parlen de l'existència al segle XI d'una torre agropecuària propietat de Yahya Ibn Ganiya, que explotava una fèrtil finca banyada pel riu Segre. L'any 1149 van ser conquerides la ciutat i les terres del voltant de Lleida per Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i Ermengol VI, comte d'Urgell i, llavors, la finca d' Avinganya, la vella propietat islàmica, va ser lliurada a Pere de Bellvís. A les acaballes del segle XII esdevenen dos fets cabdals per a la història del monument: per una banda, el futur Sant Joan de Mata funda l'orde de la Santíssima Trinitat amb l'objectiu de redimir els captius de l'Islam. I, per l'altra el senyor cristià d'Avinganya fa donació de la finca a Joan de Mata.

SEGLE XIII (1201-1236)

Pere de Bellvís va fer donació d'Avinganya als trinitaris. Sant Joan de Mata consagrà l'església l'any 1201 i Avinganya esdevé la primera fundació de l'orde redemptorista a la Península Ibèrica.

D'aquesta època data el primitiu temple, que de fet era de construcció molt senzilla. Una sola nau amb la coberta sostinguda per dos arcs diafragma. L' absis, com era costum a l'època, està orientat a llevant, és pla i té dos contraforts a cada costat de les cantonades exteriors. Al mig del mur meridional s'obria una porteta que comunicava el temple amb les dependències monàstiques.

A l' interior del presbiteri, cobert per una volta apuntada, destaquen unes pintures de gust mudèixar que testimonien la forta presència de la cultura islàmica al Baix Segre durant encara molts segles després de la conquesta cristiana. La importància d'aquesta zona de l'església venia limitada per un arc triomfal sostingut en un costat per un capitell troncocònic, sense cap decoració, i en l'altre per un d'antropomorf, el quals podem veure actualment en la cripta arqueològica creada en el projecte de museització del temple.

En conclusió aquest primer temple trinitari correspon en un segle que veu com l'art romànic és, de mica en mica, substituït pel gòtic.

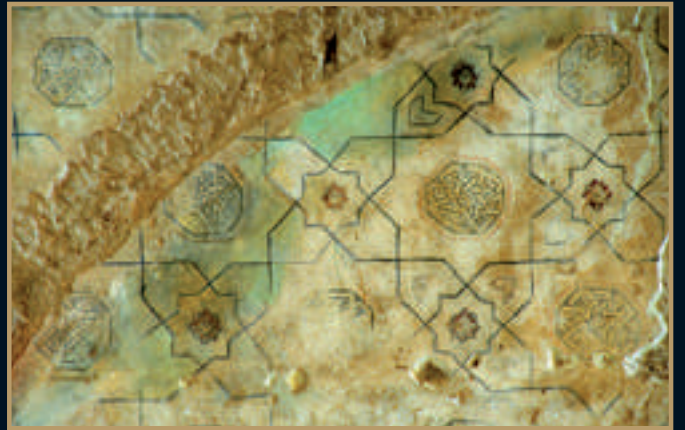
Absis de l'església (s. XIII)

Capitell antropomorf (s. XII)

Pintures murals mudéixars al presbiteri de l'església (s. XIII)

SEGLES XIII-XVI (1236-1529)

Sembla que l'èxit redemptorista de l'orde trinitària va originar una greu crisi econòmica que va provocar el tancament d'alguna de les seves cases. La família Montcada, que senyorejava les terres del Baix Segre, es va fer càrrec d' Avinganya per tal de poder salvar la fundació religiosa. Així, Constança, germanastra de Jaume I el Conqueridor, l'any 1250 va fundar el primer monestir femení i que serà també el primer que tindrà l'orde trinitari a la Península. Els Montcada faran de l'església el seu panteó, per la qual cosa hi realitzaran importants modificacions.

Durant la segona meitat del segle XIII es construirà una capella de volta de creueria al costat nord de la nau que comptarà per primer cop amb l'heràldica dels Montcada.

Però els canvis més destacats es faran al segle XIV de la mà de Berenguera de Montcada, néta de Constança, mitjançant la construcció de les dues capelles gòtiques. La més gran, al nord, dedicada posteriorment a Nostra Senyora del Remei, esdevé una autèntica església dins d'una altra església, i aixoplugava, en els grans nínxols dels costats, les tombes de la família, al damunt dels quals hi veiem l'escut heràldic i la creu trinitària. La més petita, al sud, dedicada després al Sant Crist, va ser el panteó de Berenguera i dels seus familiars més immediats.

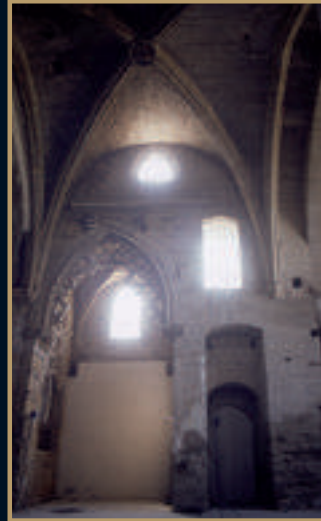
Les obres realitzades en aquesta època obliguen a desmuntar el tram ubicat al davant del presbiteri i, per tant, l'arc triomfal, amb els seus elements escultòrics, s'aprofita per a la fonamentació de la capella meridional, situació en què encara es pot veure ara. El projecte, certament, pretenia convertir tot el vell temple en una església gòtica, però no es va portar a terme.

Claus de volta, capella del Remei i tercer tram de la nau central (s. XIV)

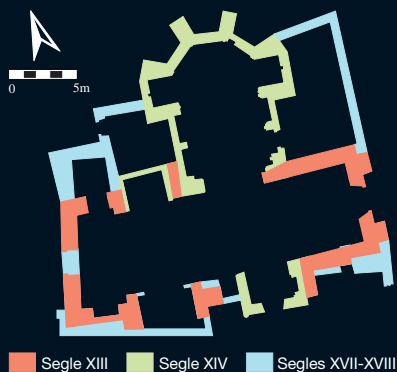
Capella del Remei (s. XIV)

Capella del Sant Crist (s. XIV)

Escuts dels Illa Jordà i dels Montcada (Capella del Sant Crist) (s. XIV)

SEGLES XVI-XIX (1529-1835)

Novament una forta crisi afecta el monestir d'Avinganya, que veurà reduïda la comunitat religiosa a dues monges, la qual cosa obligarà a replantejar-se de nou el seu destí. La solució es troba instal·lant de nou a la comunitat masculina que convertirà la casa en un noviciat i començarà un conjunt de reformes per adaptar-lo a les noves necessitats i als nous gustos constructius.

No són gaire conegudes les conseqüències de les guerres d'aquesta època que assolen Catalunya però, si més no, hi ha constància de la seva destrucció durant la Guerra del Francès a principis del segle XIX. La recuperació posterior no durarà gaire perquè el decret de desamortització de Mendizábal afectarà plenament Avinganya, que passarà a mans particulars.

Bona part de la imatge actual de la casa d'Avinganya és d'època barroca. Al segle XVII es construirà el campanar, el claustre i les diferents edificacions residencials que l'envolten. Amb el temple i, concretament, en allò que afecta als dos primers trams de la nau, s'acabarà el vell projecte gòtic l'any 1690, mitjançant noves voltes de creueria, es farà, però, amb materials menys nobles que els de l'edat mitjana, és a dir, maons i guix en lloc de carreus. També es construirà una nova capella al sud i es modificarà l'existent al nord. De totes maneres, els canvis més importants es realitzaran al modificar el sentit de l'església: es posarà l'altar, tapant l'antiga porta de ponent, i s'en obrirà una de nova, de gust barroc, al mig de l'absis del segle XIII; tot el tram del presbiteri es cobrirà amb un cor. La porteta meridional de comunicació amb el claustre i les dependències monacals es tapiarà per obrir un nou pas al mur de la capella del Sant Crist. Finalment, cal tenir present que, segons els gustos de l'època, tota l'església serà arrebossada per tal de donar una imatge unitària.

Al'exterior es construïran noves edificacions, de les quals en destaca una realitzada a l'est de la capella del Remei l'any 1714, que es comunicava directament amb el temple a través d'una porta oberta al mur gòtic.

Restes d'un molí d'oli (s. XVIII)

Vista exterior del claustre (s. XVII)

Vista interior del claustre (s. XVII)

Porta barroca l'any 1960

SEGLES XIX-XX (1835-1986)

Les conseqüències de la desamortització foren nefastes per a la conservació de l'edifici, el qual poc a poc restarà abandonat o parcialment convertit en cort. La ruïna serà un fet i l'espoliació una constant que escamparà arreu les venerables pedres fora del seu emplaçament original. Les podem trobar al poble de Seròs, a les torres veïnes o fins i tot més lluny; als anys vuitanta es produïa una de les pèrdues més sentides, com va ser la de les columnes que emmarcaven la porta barroca del temple.

Porta barroca actualment

Nau central actualment

Nau central l'any 1986

SEGLES XX-XXI (1986-2007)

L'any 1986 la Diputació de Lleida i la Generalitat de Catalunya endegaren el procés de recuperació de la vella casa trinitària d'Avinyana. Per una banda es rehabilità completament tot el temple i posteriorment es va fer el mateix amb la meitat del claustre. Paral·lelament el Servei d'Arqueologia de l'IEI va desenvolupar el projecte de recerca arqueològica del monument, cosa que ha permès de conèixer millor la seva trajectòria històrica. De moment no s'han trobat estructures islàmiques i allò més antic correspon al temple del segle XIII. S'han estudiat nombrosos enterraments de l'interior i de l'exterior del temple i s'ha recollit molt material. En aquest sentit podríem destacar els fragments dels sepulcres gòtics de la família Montcada o el capitell antropomorf aprofitat com a fonament de la capella gòtica del Sant Crist, el qual resta *in situ* en una cripta arqueològica condicionada per a la visita.

Jacent del sepulcre de Berenguera de Montcada (s. XIV)

Jacent del sepulcre de Guillem Ramon de Montcada (s. XIV)

Tallers didàctics

Què s'hi fa?

El centre d'Arqueologia d'Avinganya, com a escola d'arqueologia, ha elaborat diferents programes d'activitats pedagògiques per als 3 nivells d'ensenyament i per treballar en grups de 25 alumnes, si bé es poden adaptar a les característiques de cada escola.

El Centre d'Arqueologia també és obert al públic en general.

Ruta arqueològica pel Baix Segre

La ruta s'inicia a Avinganya i es visiten els jaciments arqueològics de Roques de Sant Formatge, Gebut, Vil·la Fortunatus i el Bobalà o Bovalar.

HORARI: de dilluns a divendres de 10h a 13.30h (visita concertada).

Per a més informació i per concertar visita:
Servei d'Arqueologia de l'IEI (Tel. 973 27 15 00).
arqueolo@diputaciolleida.cat
www//fpiei.cat

Visita al monestir i muntatge audiovisual

HORARIS

Dissabtes: de les 11h a les 14h
(de l'1 d'octubre al 30 d'abril).

De les 17h a les 20h (de l'1 de maig al 30 de setembre).

Diumenges i festius: de les 11h a les 14h (tot l'any).

De dilluns a divendres: de 9h a 14h (visita concertada).

ENTRADA

General, reduïda i gratuïta segons les taxes vigents.

Tallers didàctics

Ruta arqueològica

El Bovalar (Seròs)

Roques de Sant Formatge (Seròs)

Vil·la Fortunatus (Fraga)

D'excursió cap a Avinyana

DADES BÀSIQUES

DENOMINACIÓ: Centre d'Arqueologia d'Avinyana, ocupa el mateix edifici de l'antiga casa trinitària del mateix nom. Forma part del Servei d'Arqueologia de la Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida.

SITUACIÓ: En la comarca del Segrià i subcomarca del Baix Segre, a 30 km. al sud de Lleida i a 2 km. de Seròs; és una zona d'especial interès geogràfic (Aiguabarreig rius Segre, Cinca i Ebre), històric (gran diversitat i densitat de jaciments arqueològics) ecològics (vegetació i fauna singulars) i econòmic (agricultura intensiva i mineria de carbó).

OBJECTIU: Divulgar els principis bàsics de l'arqueologia com a metodologia rigorosa per a conèixer millor la història.

Difondre, conservar i investigar el ric patrimoni històric del Baix Segre i en especial del conjunt monumental d'Avinyana.

SINGULARITAT: És el monument religiós més important del Segrià situat fora de nucli urbà.

FASES HISTÒRIQUES

1. Torre o instal·lació agropecuària d'origen islàmic que passaria a mans cristianes a partir del 1149.
2. Primera casa masculina trinitària de la Península Ibèrica (1201-1236).
3. Primer monestir femení trinitari de la Península Ibèrica i panteó de la família Montcada (1236-1529).
4. Monestir i noviciat masculí de l'orde trinitària (1529-1835).
5. Desamortització, ruïna i espoli (1835-1986).
6. Recuperació arquitectònica, investigació arqueològica (1986-1996).
7. Inauguració del Centre d'Arqueologia d'Avinyana (1997).

DONADES BASIQUES

DENOMINACION: Eth Centre d'Arqueologia d'Avinganya aucepe era madeisha bastissa dera anciana casa trinitària deth madeish nom. Forme part deth Servici d'Arqueologia dera Fundacion Publica Institut d'Estudis Ilerdens dera Deputacion de Lhèida.

SITUACION: Comarca deth Segrià e subcomarca deth Baish Segre, a 30 Km de Lhèida e a 2 de Seròs. En ua zòna d'interès geografic espaciàu (encontre d'aigües des arius Segre, Cinca e Ebre, jos eth Montmeneu, cim mès naut dera comarca), istoric (grana diuersitat e densitat de jaciments arqueologics) e economic (coexisténcia dera agricultura de secan de d'arrastatge; eleuatge en estabulacion e mineria de carbon).

OBJECTIUS: Divulgar es principis basics dera arqueologia coma metodologia rigorosa entà conèisher milhor era istòria. Difóner, conservar e recercar sus eth ric patrimonì istoric deth Baish Segre e, especiauments, deth conjunt monumentau d'Avinganya.

SINGULARITAT: Qu'ei eth monument mès important deth Segrià plaçat dehòra deth nuclèu urban.

FASES ISTORIQUES:

1. Tor o installacion agropequària d'origina islamica (s. XIau) que passarie a mans cristianes despús 1149.
2. Prumèra casa trinitària masculina dera Peninsula Iberica (1201-1236).
3. Prumèr convent trinitarià femenin dera Peninsula Iberica (1236-1529).
4. Casa-noviciat masculin der orde trinitari (1529-1835).
5. Desamortizacion, ruïna e espollacion (1835-1886).
6. Recuperacion arquitectonica e recèrca arqueologica (1986-1996).
7. Inauguracion deth Centre d'Arqueologia d'Avinganya (1997).

ORARIS

Dissabtes:

11 o - 14 o (1 d'octobre - 30 d'abriu).

17 o - 20 o (1 de mai - 30 setembre).

Dimenges e dies de hèsta: 11 o - 14 o (tot er an).

De deluns a diuendres: 9 o - 14 o (visita concertada).

ENTRADA: Generau, redusida e gratuïta, segontes es taxes vigentes.

BASIC DETAILS

DESCRIPTION: The *Centre d'Arqueologia d'Avinganya* (The Avinganya Archaeological Centre) is based in the old Trinitarian House of Avinganya. It forms part of the Archaeological Service of the Public Foundation Institute of Lleidatan Studies (Lleida Provincial Council).

LOCATION: In the Segrià region, subregion of the Baix Segre (Lower Segre), 30km from Lleida and 2km from Seròs, in an area of particular geographical, historical and economic interest: the confluence of the rivers Segre, Cinca and Ebre, below the Montmeneu, the region's highest summit; a number of archaeological sites; and the coexistence of both dry and irrigation farming, stalled cattle and coal mining.

AIMS: To diffuse the basic principles of archaeology as a rigorous methodology with which to improve our historical knowledge. To diffuse, conserve and research the rich historical heritage of the Baix Segre and, especially, the Avinganya monuments.

UNIQUE FEATURES: It is the most important monument in the Segrià region located outside an urban centre.

HISTORICAL PHASES:

1. Tower or agricultural installation of Islamic origin (XI century) that fell into Christian hands in 1149.
2. First male Trinitarian house in the Iberian Peninsula (1201-1236).
3. First female Trinitarian monastery in the Iberian Peninsula (1236-1529).
4. Male novitiate house of the Trinitarian Order (1529-1835).
5. Disentailment, ruin and plunder (1835-1886).
6. Architectural restoration and archaeological research (1986-1996).
7. Official opening of the Avinganya Archaeological Centre (1997).

OPENING HOURS

Saturdays:

11am – 2pm (October 1st – April 30th).

5pm – 8pm (May 1st – September 30th).

Sundays and Bank holidays: 11am – 2pm (All year round).

Monday to Friday: 9am – 2pm (Advanced booking).

TICKETS: General, reduced and complimentary, in accordance with official rates.

INFORMATIONS ESSENTIELLES

DÉNOMINATION: Le Centre d'Archéologie d'Avinganya occupe le bâtiment de l'ancienne maison Trinitaire portant ce même nom. Il fait partie du Service d'Archéologie de la Fondation Publique *Institut d'Estudis Ilerdens* de la *Diputació* de Lleida (Conseil Général).

SITUATION: Le Centre d'Archéologie d'Avinganya se trouve dans la sous-division (*subcomarca*) du Baix Segre, qui appartient à la division (*comarca*) du Segrià, à 30 km de Lleida, et à 2 km de Seròs. Il s'agit d'une zone qui est très spécialement caractérisée par son intérêt géographique (la confluence des fleuves et rivières Segre, Cinca et Ebre, au pied du Montmeneu, le plus haut sommet de la division), historique (en raison de la grande diversité et densité de gisements archéologiques) et économique (dû à la coexistence de la culture sèche et de celle d'irrigation, à l'élevage en stabulation et à l'exploitation minière du charbon).

OBJECTIFS: Le Centre d'Archéologie d'Avinganya se charge de la divulgation des principes essentiels de l'archéologie, une méthodologie rigoureuse, fondamentale pour une meilleure connaissance de l'histoire. Il se consacre également à la diffusion, la conservation et la recherche en relation avec le riche patrimoine historique du Baix Segre et, très spécialement, avec l'ensemble monumental d'Avinganya.

SINGULARITÉ: C'est le monument le plus important du Segrià qui soit situé hors de tout noyau urbain.

PHASES HISTORIQUES:

1. La tour ou l'installation destinée à l'agriculture et à l'élevage d'origine musulmane (XIe siècle) qui, à partir de 1149, est passée aux mains des chrétiens.
2. La première maison Trinitaire masculine de la Péninsule Ibérique (1201-1236).
3. Le premier monastère Trinitaire féminin de la Péninsule Ibérique (1236-1529).
4. La maison-noviciat masculine de l'Ordre Trinitaire (1529-1835).
5. Désamortissement, ruine et spoliation (1835-1886).
6. Récupération de l'architecture et recherche archéologique (1986-1996).
7. Inauguration du Centre d'Archéologie d'Avinganya (1997).

HORAIRES

Les samedis:

De 11h00 à 14h00 (du 1er octobre au 30 avril).

De 17h00 à 20h00 (du 1er mai au 30 septembre).

Les dimanches et jours fériés:

De 11h00 à 14h00 (toute l'année).

Du lundi au vendredi:

De 9h00 à 14h00 (sur rendez-vous).

TARIFS: Général, réduit et gratuit, selon les taxes en vigueur.

Traduction de Nathalie Bittoun-Debruyne

INVESTIGACIÓ ARQUEOLÒGICA I DIFUSIÓ

Cap del Servei d'Arqueologia: Joan-Ramon González

Tècnics arqueòlegs del Servei d'Arqueologia: Joana Xandri, Josep Medina i Maria Pilar Vázquez.

Els tres moments constructius de l'església d'Avinyana (segles XIII-XIV i XVII-XVIII)

BIBLIOGRAFIA

- . Aliaga, P.: "La Orden de la Santísima Trinidad en Avinyana (1201-1835)". *Trinitarium*, n. 9. Córdoba, 2000, pàgs. 147-177.
- . ASUNCIÓN, A.: *Historia documentada del convento de los PP. Trinitarios de Avinyana*. Roma, 1915.
- . CONEJO, A.: "El convent trinitari de Vinganya". *L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura I. Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos 1. Enciclopèdia Catalana*. Barcelona 2002, pàgs. 233-235.
- . ESCOLÀ i PONS, M.: "La casa d'Avinyana (Seròs) i l'activitat redemptorista, 1201-1233". *Occidens: homenatge a J. Lladonosa*. Centre d'Estudis Baix Segre. Barcelona, 1985, pàgs. 31-37.
- . ESPAÑOL, F. i ESCOLÀ, M.: "Avinyana i els Montcada: La transformació d'una casa trinitària en un panteó familiar". *Revista d'Art*. Barcelona 1987, pàgs. 147-182.
- . GONZÁLEZ, Joan Ramon (1998). "Evolució conceptual i metodològica a través dels 15 anys d'intervencions en arqueologia medieval i moderna de l'Institut d'Estudis Ilerdencs". *1r Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*. Igualada, 1998, pàgs. 490-502.
- . GONZÁLEZ, J.R. i XANDRI, J.: "Intervenció arqueològica al Monestir Trinitari d'Avinyana (Seròs). 1a fase, zona del Temple (1986-1988)". *Simposi sobre Actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X-XVIII). Quaderns Científics i Tècnics*, núm. 3, Barcelona 1989, pàgs. 281-286.
- . GONZÁLEZ, J.R.: "El monestir trinitari d'Avinyana". *Coneixes la teva ciutat...? Del municipi a l'Estudi General (segle XIII)*. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1997, pàgs. 78-81.
- . GONZÁLEZ, Joan Ramon i XANDRI, Joana . "El primer temple del monestir trinitari d'Avinyana (Seròs)". *I Simposi d'Arqueologia Medieval*. Berga, 1998.
- . GONZÁLEZ, J.R. i XANDRI, J.: "Notícia de l'excavació arqueològica del molí d'oli de l'antic monestir trinitari d'Avinyana (Seròs)". *Actes II Jornades de Molinologia Terrassa (Barcelona) - La Pobla de Cérvoles (Lleida) 30 setembre 1, 2 i 3 octubre 1998*. Terrassa 1999, pàgs. 257-261.
- . GONZÁLEZ, J.R. i XANDRI, J.: "El Centre d'Arqueologia d'Avinyana: una realitat al servei de la divulgació de la metodologia històrica en general i del patrimoni del Baix Segre en particular". *2n Congrés Català de Museus Locals i Comarcals. Arbúcies-Girona-Olot i Terrassa 1999*, pàgs. 197-207.
- . GONZÁLEZ, J. R. i XANDRI, J. *El Centre d'Arqueologia d'Avinyana*. Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs. Lleida, 2000.
- . LARA PEINADO, F.: *Avinyana, bressol dels trinitaris a Catalunya*. Editorial Dilagro. Lleida, 1979.
- . PUIG SANCHIS, I.: "La darrera activitat constructiva a la Seu Vella i l'arquitectura a la Lleida del segle XVIII". *Seu Vella. Anuari d'Història i Cultura*, n. 4. Publicacions de l'Associació Amics de la Seu Vella. Lleida, 2002-2003.
- . XANDRI, J. i GONZÁLEZ, J.R.: "El monestir d'Avinyana (Seròs). Centre d'Estudis o Parc Cultural del Baix Segre: una alternativa als museus locals". *Congrés català de museus locals i comarcals. Aixà, núm. 2*. Arbúcies-Olot 1989, pàgs. 173-180.
- . XANDRI, J.: "Els orígens de l'orde trinitària a Catalunya. El monestir d'Avinyana". *Ir. Congrés d'Història de l'Església Catalana. Actes I*. Solsona 1993, pàgs. 615-624.
- . XANDRI SOLÉ, J.; GONZÁLEZ PÉREZ, J.R. & PLADEVALL FONT, A.: "Mare de Déu dels Àngels de Vinganya", *Catalunya Romànica. XXIV. El Segrià. Les Garrigues. El Pla d'Urgell*. Barcelona 1997, pàgs. 226-230.
- . XANDRI, JOANA. et al. "L'escola d'arqueologia del Centre d'Arqueologia d'Avinyana". *Actes II Jornades d'Arqueologia i Pedagogia*. Barcelona, 1998, pàgs. 213-222.
- . XANDRI, J.: "Les marques de Picapedrer del monestir d'Avinyana". *Congrés L'Artista-Artesa Medieval a la Corona d'Aragó*. Lleida, 1998, pàgs. 473-486.
- . XANDRI, J.: "Les darreres intervencions efectuades al Monestir d'Avinyana (Seròs, Segrià)". *Jornades d'Arqueologia 2000*. Lleida, 2004.
- . XANDRI, J. i GONZÁLEZ, J. R. "El procés de recuperació de l'antiga casa trinitària". *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*. Sant Cugat del Vallès, 2002.
- . XANDRI, J. i GONZÁLEZ, J. R. "Museïtzació de l'església de l'antiga casa trinitària d'Avinyana. (Seròs. El Segrià)". *II Congrés Internacional sobre Museïtzació de Jaciments Arqueològics*. Barcelona, 2002.
- . XANDRI, J.: "Avinyana, el primer monestir trinitari". *Revista Mirada*, n. 4. Fundació Ferreruela Sanfeliu. Lleida, Febrer 2006.

Avinganya des del nord, al fons Montmeneu

© Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs
de la Diputació de Lleida. 1a edició, febrer de 2008
Edició: Servei de Publicacions de l'IEI
Text: Joan Ramon González i Joana Xandri, Servei d'Arqueologia de l'IEI
Fotografia: Josep Ignasi Rodríguez, Servei d'Audiovisuals de l'IEI
Planimetria: Josep Medina, Servei d'Arqueologia de l'IEI
Disseny: Imatge 4 S.A.
Imprimeix: Policrom, S.A.
Dipòsit Legal: L. 10.14-2007

Diputació de Lleida

**INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS**

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Plaça Catedral, s/n • 25002 Lleida • Apartat de Correus 79 • 25080 Lleida
Tel. 973 271 500 • Fax 973 274 538 • biblioteca@diputaciolleida.cat • <http://www.fpiei.cat>